

*Merkintöjä
maalaamisesta ja ystävydestä*

Anna Jaatinen
Taideyliopiston Kuvataideakatemia
Kuvataiteen maisterin opinnäyte
Palautuspäivä 2.10.2024

**TAIDE-
YLIOPISTO**

X KUVATAIDEAKATEMIA

TIIVISTELMÄ

Kuvataiteen maisterin opinnäytteeni koostuu taiteellisesta ja kirjallisesta osasta.

Taiteellinen osuus oli esillä Kuvan Kevät -näyttelyssä Kuva/Tila galleriassa Helsingissä 4.5.–2.6.2024.

Teokseni koostui 55 öljyväri-, tempera- ja vesivärimaalauksesta, jotka muodostivat yhden tilallisen kokonaisuuden.

Opinnäytteeni kirjallisessa osuudessa tarkastelen opiskeluaikaani Kuvataideakatemiassa, miten oma taiteellinen työskentelyni on sinä aikana muuttunut ja miten käsitykseni itsestäni taiteilijana on kehittynyt. Käsittelen opinnäytteessäni maalaamisen löytämistä ja oman suhteeni rakentumista maalaamiseen sekä sen syventymistä. Teemat kulkevat ystävyyden, työn, rakennetun ympäristön, arjen, yllätysten ja pettymysten läpi.

Pohdin maalaamista maailmankuvana ja miten maalaamisesta tuli osa omaa maailmaani. Teksti on osin fragmentaarista, ajatuksia eri hetkistä, jotka tuntuvat tärkeiltä, vaikka eivät aina löytäisi paikkaansa kokonaisuudessa. Samalla fragmentaarisuus on myös osa työskentelyäni, maalaukset ovat hetkiä eri paikoista, jotka suodattuvat muistojeni kautta erilaisiksi väreiksi, eleiksi ja sekoittuneiksi muistoiksi, jotka muodostavat yhdessä elävän maiseman. Samalla hapuilevaa epävarmuutta ja uskallusta mennä kohti tuntematonta.

Taiteellisen työskentelyni ydin on maalaamisessa. Maalaamisen kautta yritän hahmottaa maailmaa ja kuvata asioita, jotka usein jäävät arjessa havaintomme ulkopuolelle. Kaksi keskeistä työskentelyäni ohjaavaa teemaa ovat ystävyys ja maalauksen työ. Maalaaminen on jaettua tekijyyttä ja läsnäoloa. Hetkellisyyttä vaativa maalausprosessi on keskustelevaa, maalaaminen itsessään tuottaa sisältöä, maalatessa minä muuttuu enemmän me-muotoon. Käsittelen tätä maalaamisen ja maalarin välistä suhdetta ystävyyden käsitteen kautta sekä pohdin jaetun työn merkitystä työskentelyssäni.

Ystävyyden kautta käsittelen maalaussuhteen kasvamista ja sen tuomaa vaikutusta itse maalauksiin, mutta myös ystävyyttä laajemmassa yhteiskunnallisessa merkityksessä.

OPINNÄYTTEEN TAITEELLINEN OSIO

Ja hetkinä sataa maisema / All the Places I have Cried
2024

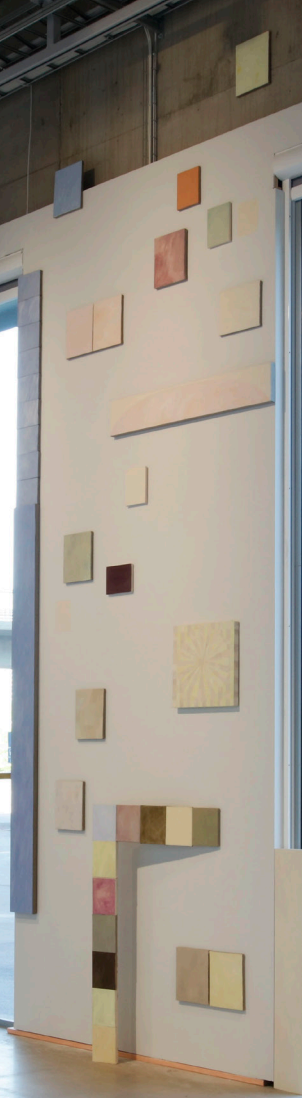
Installaatio

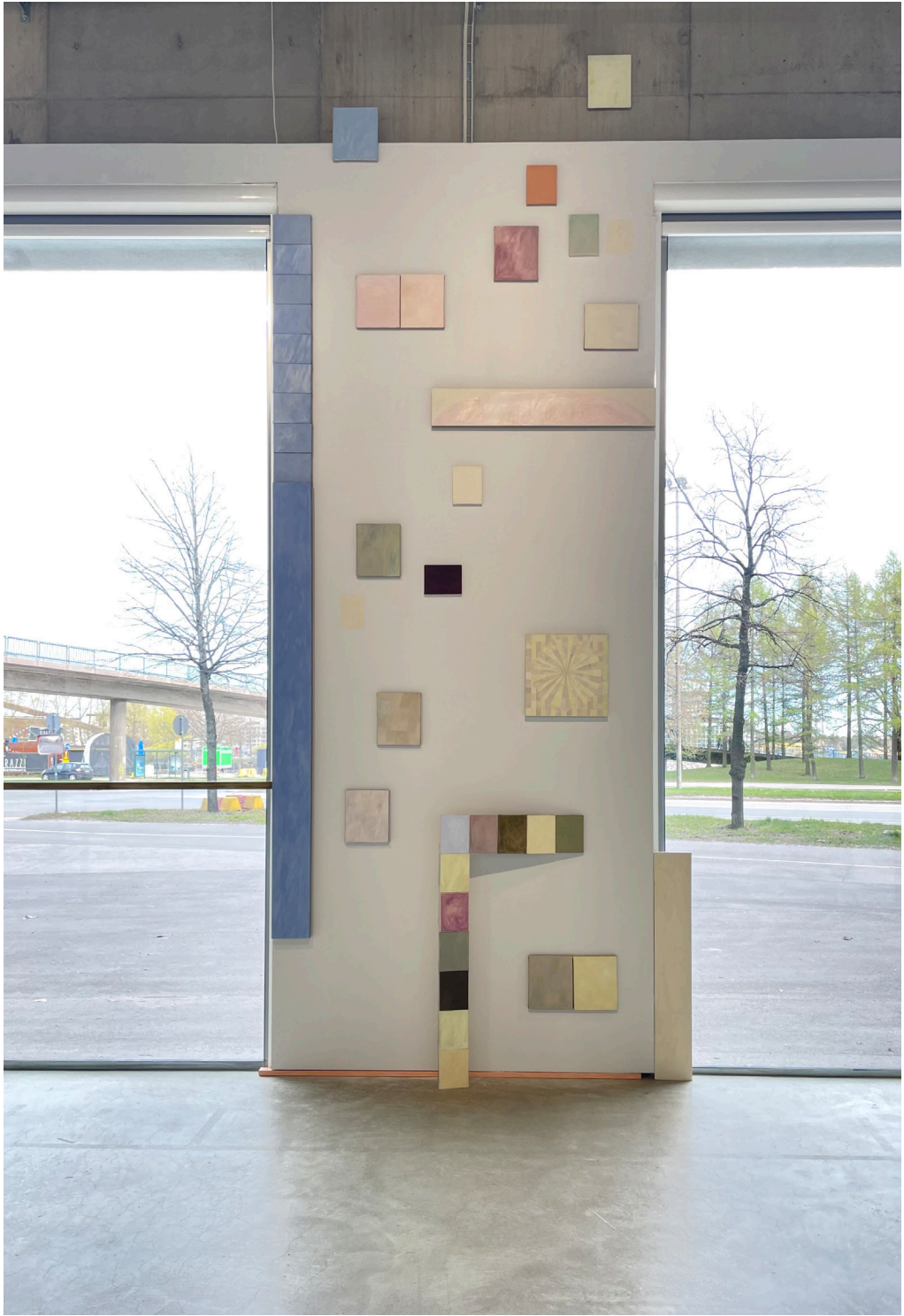
55 öljyväri-, tempera- ja vesivärimaalausta kankaalle
Kuvan Kevät 4.5.–2.6.2024, Kuva/Tila, Helsinki

Opinnäytteen ohjaaja: Laura Wesamaa

Opinnäytteen tarkastajat: Piia Oksanen ja Anna Tuori

Opinnäytteen ohjaava professori: Tarja Pitkänen-Walter

*Elämä ei ole ollenkaan sitä, mitä luulemme sen olevan.
Ruumis aisteineen ja aivoineen on kuin pieni pyydys,
johon koetamme saalistaa todellisuutta. Mutta
kokemamme todellisuus on omista kuvitelmistamme ja
pyyteistämme kyhätty.¹*

---

1 Krohn 2021, 9.

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO **35**
2. JA HETKINÄ SATAA MAISEMA **36**
3. MISTÄ TULEN **39**
4. EPÄONNISTUMISESTA **42**
5. KIELESTÄ JA KÄÄNNÖKSISTÄ **44**
6. MAALAAMISESTA, EPÄSELVYYDESTÄ
JA SEN HYVÄKSYMISESTÄ **46**
7. MAALAAJA **50**
8. MAISEMA JA TILA **53**
9. MAALAUKSEN RAKENTUMISESTA **56**
10. SOMMITELMASTA **60**
11. MAALAUUS ASETTUU TILAAN **62**
12. YSTÄVYYDESTÄ **64**
13. LÄHDELUETTELO **70**
14. KUVALUETTELO **73**

JOHDANTO

Opinnäytteeni kirjallisessa osiossa yritän avata ajatteluani tekemisen taustalla. Käsittelen työtä ja sen merkitystä, yrittäen avata ajatuksiani omasta työhuonetyöskentelystä ja maalaussuhteen rakentumisesta. Tekstini liikkuu esseen ja asiatekstin välimaastossa, pohjaten taustamateriaaliini, johon kuuluvat tasavertaisesti niin runot, kaunokirjallisuus kuin teoreettiset julkaisut. Monialaisuus ja -äänisyys kuvaa myös taiteellista työskentelyäni ja ajattelutapaa jaetusta maailmasta, jota käsittelen opinnäytteessäni ystävyyden kautta.

Ajatteluni taustalla vaikuttaa uusmaterialistinen näkökulma, mutta en varsinaisesti tässä opinnäytteessä keskity käsittelemään työskentelyäni uusmaterialismin käsitteen kautta. Yritän käsitellä maalaamista henkilökohtaisemmin ja tuoda näkökulman lähemmäs arkeani, niin työhuonetyöskentelyssä kuin sosiaalisissa suhteissakin ja tietoisesti nostaa esiin ystävyyden ja näkymättömän työn merkitystä, niin taidemaailmassa kuin koko yhteiskunnassa. Ystävyys ei ole tekstissäni metafora, vaan olemisen tapa.

Tekstissäni kuuluu niin itselleni tärkeiden kirjoittajien äänet kuin paluu omiin ajatuksiini päiväkirjamerkintöjen kautta Kuvan Kevät –teosta tehdessäni.

JA HETKINÄ SATAA MAISEMA

Esitin Kuvan Kevät näyttelyssä teoksen *Ja hetkinä sataa maisema / All the Places I have Cried*, joka koostui 55 yksittäisestä maalauksesta, jotka yhdessä muodostivat yhden kokonaisteokseen. Käsitin maalauksina jokaisen teoksen osan, myös ne pienet palaset, joissa pelkkä esiliimattu pellava toimi kuvapintana. Ajattelin työtä yhtenä isona maalauksena, vaikka irrotettuna kokonaisuudesta ja sijoitettuna johonkin toiseen tilaan jokainen yksittäinen osa saisi vapaasti muuttua itsenäiseksi maalaukseksi.

Teos koostui kankaalle maalatuista öljy-, tempera- ja vesivärimaalauksista. Kaikkien maalausten pohjana oli joko pellava tai puuvillakangas. Kiilapuissa olleet maalaukset olivat pohjustettu puoliöljypohjusteella, ikkunaan sijoittunut vesivärimaalaus kipsipohjusteella, kuten myös levypohjainen temperamaalaus. Kaksi maalauksista oli maalattu arabikumitemperalla suoraan näyttelytilan seinäpintaan.

Runoilija Tongo Eisen-Martin puhuu kuinka hän lukiessaan omia runojaan yleisölle, yrittää suhtautua jokaiseen riviin kuin kokisi ne ensi kertaa tehdäkseen oikeutta tekstilleen. Eisen-Martinille tällainen uudelleen näkeminen vaatii sekä tietoista oman ajattelun asettelua että avointa suhtautumista näkemiseen. Rentoutunut mieli pystyy suhtautumaan työhön kuin näkisi vanhan ystävän tuhannetta kertaa,

etkä voi olla hymyilemättä.²

Katsoin työtä toukokuussa näyttelytilassa, muutama viikko avajaisten jälkeen ja yritin nähdä työni mahdollisimman vapaana kaikesta, mitä olin työni kanssa kokenut, antaa työlle mahdollisuuden tulla vain katsotuksi, kohdata ystävän lempeästi.

Katseeni kulki läpi maalausten, rakentaen reittejä maalausten välille, välillä pysähtyen, antaen värien koskettaa ja jatkaen taas matkaa. Reitit poukkoilivat ja vaihtuvat, mutta katseeni liike tuntui rauhalliselta. Kuin olisin sukeltanut veteen, vesi ympäröi ja kosketti minua, äänet muuttuivat kohinaksi, mutta vallitsi sanaton ymmärrys, en pystynyt kuulemaan yksittäisiä sanoja, mutta minulle riitti tämä kokemus. Näin edessäni alttarin, joka kohosi kohti näyttelytilan kattoa. Siniset maalaukset olivat kuin irti leikattuja paloja taivaasta, jotka ohjasivat katseeni ikkunan läpi kohti ulkomaailmaa ja kiinnittyen osaksi taivaankantta. Vihreä viiva ikkunassa piirtyi kiinni ulkona näkyvään siltaan ja kaksiulotteinen pinta palautui taas osaksi kolmiulotteista maailmaa. Kiinnitin huomioni ikkunan syvennykseen, joka muistutti väritään maalausten pellavakangasta. Pienet ikkunan eteen kasatut maalaukset olivat joko piilossa tai esillä, riippuen katsomissuunnasta. Ne tuntuivat itsepintaisesti haluavan olla mukana, olla maalauksia. Pienet öljy- ja vesivärimaalaukset irtautuivat seinästä kuin raottaen ovea jonnekin. Ovi tuntui jääneen pysyvästi auki, sen

ympäröivien maalausten ollessa jatkuvassa liikkeessä tai värähtelyn tilassa. Suurin osa maalauksista kuljetti katsetta tilassa, kulkien ylös ja alas, sivuilta toiselle, päätyen ikkunan läpi lopulta kuitenkin ulos. Katse kulki lähinnä maalausten pinnan ja tilan kautta, mutta neliön muotoisessa maalauksessa, joka koostui pienistä keltaisista ja hennosti punertavan beigeistä alueista, muodostui oma tila. Tämä kupolimainen tila tuntui välillä pakenevan maalauksen sisään ja välillä tulevan ulos maalauksen pinnasta. Suoraan seinään maalatut temperamaalaukset näyttäytyivät pieninä valonlähteinä. Kuvittelin valon tulevan seinän läpi tai heijastuvan jostakin toisesta hetkestä tai paikasta. Aloin palata takasin ajatukseen työn lähtökohdista ja itsestäni sen tekijänä. Tunsin, etten täysin tavoittanut sitä, mitä etukäteen toivoin ja samalla en täysin muista, mitä se oli. Tunsin kuitenkin pääasiassa iloa, tämän me nyt teimme ja pystyin hyväksymään sen.

MISTÄ TULEN

Mistä tulen (sen, minkä muistan)

*Muistan kumisaappaat paljaissa jaloissa
Keltaisen sängyn rahinan jalkojen alla,
Kaikkialle tukeutuvan lämpimän pölyn
Mäntyjen ympärille kietoutuneet käärmeet
Niin runsaana kasvavan puutarhan*

*Irronnut varpaankynsi viljalarissa
Pieni jalka jarrupolkimella
Muistan houkutuksen ja tyynenä seisovan veden
vaimeat äänet
Eteisen kaappiin unohtuneet sitruunat*

*Kahden ihmisen väliin unohtui aika
Näin monta kierrosta ympäri, jatkuvasti se on
roikkunut olallani
Parempi lopulta kantaa sitä vain suosiolla*

*Aika halkeaa ja kolmekymmentä vuotta kaapissa
säilyneet sitruunat katsovat kaapin perältä,
mustassa eteisessä, kuin kaksi keltaisena kiiluvaa
silmiä, kiltisti odottaneet vuoroaan
Liian kiltisti, mutta pilaantumatta³*

---

3 Kirjoittamani teksti aiheena, mistä tulen, kirjoitusseminaarissa keväällä 2024

Aloitin opiskelun Kuvataideakatemiassa syksyllä 2019. Olin aiemmin opiskellut tekstiilisuunnittelua ja keramiikkataidetta ja oma työskentelyni pohjasi vahvasti näihin materiaaleihin. Koin kuitenkin selkeää tarvetta kehittyä taiteilijana, löytää tekemiseeni uudenlaisen syvyyden tason. Pidin ja pidän edelleen käsillä tekemisestä, mutta kaipasin tekemiseeni jotakin lisää, kaipasin vapautta. Tämä uudistumisen tarve oli lähtöisin itsestäni, en kokenut, etteivät työni kelpaisi muille, ne eivät riittäneet itselleni.

Ensimmäiset opiskeluvuodet pidin kiinni aiemmin käyttämästäni materiaaleista yrittäen löytää uudenlaisia tapoja työskennellä niiden parissa. Vihdoinkin minulla olisi aikaa syventyä työskentelyyn ja rauhassa kehittää ajatteluani, mutta mitään ei tapahtunut. Yritin lähes pakonomaisesti keksiä, miten saada erilaiset tekstiilit kommunikoimaan kanssani, mutta oli vain pelkkää hiljaisuutta. Tekemiseni tuntui vieraalta, välillä kauniilta, mutta ulkokohtaisilta. Mitä enemmän yritin löytää merkitystä työskentelyyni, sitä kauemmas se katosi. Olin jumissa, tunsin epäonnistumista. Kaipasin enemmän suoraa läsnäoloa ja työskentelyn tuottamaa sisältöä. Samalla, kun kaipasin jotakin uutta, kaipasin myös turvaa, jotakin tuttua, jonka luokse palata. Tavat, jolla työskentelin käyttämäni materiaalien kanssa vaativat ennakkosuunnittelua, ensin olisi pitänyt tulla sisältö ja ajattelu ja sitten toteutus.

Olin enemmänkin toteuttanut jonkinlaista mielikuvaani siitä, millaista taidetta minun pitäisi tehdä tai millaista

osaisin tehdä, antamatta yllätykselle mahdollisuutta. Kuvataiteilija Rebecca Warren puhuu, kuinka hän joutui opettelemaan, omassa työskentelyssään, pois tietynlaisesta opitusta konseptualismista, joka haittasi luovaa ajattelua ja itse toimintaa. Warrenille merkittävä läpimurto oman työskentelyn kannalta, oli ajatus siitä, että hän voisi aloittaa puhtaasti materiaalista itsessään ja työskentely näyttäisi materiaalin kehittyessä, mitä siitä tulisi syntymään.⁴ Tietyllä tapaa olin pyrkinyt tähän kaikkien käyttämäni materiaalien kanssa, mutta en onnistunut vapautumaan totutuista ajattelumalleista, en onnistunut antamaan materiaaleille vapautta.

Itselle tekemisen ydin on itse tekemisessä, ei etukäteen päätetyissä suunnitelmissa. Olin yrittänyt kaikkeni, mitä osasin käyttämäni materiaalien suhteen ja vaikka kuinka paljon pidinkin saven tunnusta käsissäni tai monotonisesta toistosta kudottaessa kangasta oli tekemisen rytmimme liian erilainen. Samalla olin liian ihastunut materiaaliin itsessään, että olisin osannut laskea siitä irti.

---

4 Warren 2017, 43

EPÄONNISTUMISESTA

Maalasin kuusivuotiaana öljyväreillä kaksi keltaista sitruunaa mustalla taustalla. En koskaan nähnyt sitruunamaalausta sen jälkeen, sillä maalaus unohtui työväenopiston kaappiin, missä kävin äitini kanssa maalaamassa. Seuraavan kerran muistan maalanneeni öljyväreillä Kuvataideakatemia ensimmäisen vuoden myllyssä noin kolmekymmentä vuotta myöhemmin.

Taidemaalari Anna Retulainen kirjoittaa epäonnistumisesta;

Epäonnistuminen on kalvava tunne, että olen tehnyt kaiken niin kuin aina ennenkin, en ole uskaltanut valita uutta reittiä. Teeskentelen itselleni työskenteleväni. Mutta vain minä itse voin lopulta tietää, teeskentelenkö. Se tekee epäonnistumisesta hyvin henkilökohtaista.⁵

Tunsin teeskenteleväni, suoritin tunnollisesti työskentelyä, mutta epäonnistuminen painoi sisälläni. Tajusin, että olisi hyödytöntä jatkaa niin. Varovasti aloin miettiä maalaamista. Hahmotin jo, miten haluaisin työskennellä, halusin työskentelyni olevan suoraa, hetkessä tapahtuvaa vuorovaikutusta. Halusin, että materiaali puhuu minulle, halusin työskennellä yhdessä materiaalin kanssa, en vain sitä käyttäen. Olin kuullut useammalla studiovisiitillä, kuvaillessani

5 Hannula 2015, 8.

työskentelyä, että kuulostaa kuin puhuisin maalaamisesta. Olin saanut kaikilta muilta luvan maalata, en halunnut vain antaa sitä itselleni. Tuntui liian myöhäiseltä aloittaa alusta. Myöhemmin tajusin, etten aloittanut alusta, ei ajatteluni tai motivaationi muuttuneet, löysin vain välineen, jonka kanssa jaoin saman rytmin ja kielen. Maalaaminen yllätti minut. Olen miettinyt, miksi edelleen, kahden vuoden jälkeen, olen niin hämmästynyt siitä, että maalaan. Samalla tunnen levollisuutta ja tajuan, että ehkä hämmästys on enemmän onnellisuutta siitä, että rohkenin laskea irti epäonnistumisen tunteesta ja valita epävarmemman tien. Löysin jotakin, jonka kanssa kasvaa ja uskaltaa. Olin katsonut Rebecca Warrenin sanoja jo useamman vuoden, oli aika noudattaa niitä.

You make the art you make, not the art you think you should make, or the art you wish you could make... There is a point when you have to accept what it is that you actually can do. (...) I have followed the art where it leads. Something in the various scales and general appearances can be quite awkward and so quite worrisome to stand next to and boldly claim them as your own. I After all, this is me. This is my mind, my life. They are exposures of my intimate relations to art and the world.⁶

6 Warren 2017, 51.

KIELESTÄ JA KÄÄNNÖKSISTÄ

Se, mitä alussa on, on jotakin hyvin epämääräistä. Se on jotakin, mikä ei tule ulos sanoina. Se on kerättyjä havaintoja, asioita, joita olen valinnut nähdä ja jotka ovat näyttäneet minulle. On kehoon tallentuneita liikkeitä. Jotakin, mitä olen hautonut ja kasvattanut sisälläni, eikä se halua enää olla yksin minun. Se on jotakin, jonka ulos saamiseksi, olen etsinyt erilaisia työkaluja. Jotakin, millä se kääntyisi ulos maailmaan sanoen jotakin uutta, ja säilyttäen silti osan omasta kielestään.

Ajatteluni rakentuu useiden eri kielten välisyyksille. Sanat ja liike muuttuvat maalin avulla värikerroksiksi kankaalle. Maalaukset ovat hetkeen pysäytetty koreografinen elementti, valmiina liukumaan seuraavaan hetkeen. Olen kiinnostunut, miten eri kielet kääntyvät toisiksi, mitä häviää käännökseen ja mitä uusia mahdollisuuksia toinen kieli tuo esiin. Miten pieni jälki litteällä kankaalla muuttuu tilaksi tai asiaksi. Jälki on avoin, eikä lukittaudu yhteen tilanteeseen, jokaisen katsojan tavasta lukea riippuen, maalaus on eri.

Työskentelyni lähtee liikkeelle kävelemisellä ja kirjoittamisella. Kerään paikkoja ja hetkiä kehollani ja piirrän sanoja muistivihkoon. Kävely ja kirjoittaminen toimivat minulle luonnosteluna, tekemisen tapoina, missä alan ajatella maalaamista.

Piirrän sen, minkä itse haluaisin nähdä. Tai muistaa. Kävellessä rauhoitun, ja ajatukseni saavat jonkinlaisen hahmon. Hahmo selkiytyy ja saa muodon, piirrän sen. Piirustukset ovat kaikkein yksityisimpiä päiväkirjamerkintöjä. Silti voin esittää ne, koska en koskaan usko kenenkään toisien näkevän, mitä näin ja ajattelin. Kuitenkin se, mikä niistä jää minulle itselleni jäljelle, on muistijälki, suhde aikaan ja hetkeen, jonka elin. Kun piirrän, muistijälki piirtyy myös mieleeni ja piirustuksista tulee minulle itselleni tarpeettomia.⁷

Tunnistan Anna Retulaisen ajatuksissa samankaltaisuutta omaan työskentelyyni. Kirjoitan käsin, käsin kirjoittaminen sisältää paljon enemmän informaatiota kuin pelkät sanat. Usein, kun luen merkintöjäni jälkeensä, merkitys ei ole itse sanoissa, käsin kirjoitetun avulla pystyn palaamaan itse tilanteeseen, viivoihin on tallentunut oma läsnäoloni paikassa, ympäristö sekä oma olotilani ja sen vaikutus koettuun. Samalla tavalla tallennan kehooni jälkiä paikoista, joissa kävelen. Päästäkseni maalaamiseen kävelen kaupungissa, rakennetun ympäristön ympäröimänä. Kävelen ilman päämäärää, yksin, antaen aikaa omille ajatuksille ja havainnoinnille. Kävellessä maalaaminen alkaa jo tapahtua, tietyt asiat kolmiulotteisessa maailmassa nousevat esiin ja alkavat järjestäytyä kaksiulotteiseen muotoon. Maailmasta alkaa irtautua paloja, joista rakentuu omia irrallisia kuvia päässäni, kuin lavasteita todellisuudesta. Asiat,

⁷ Hannula 2015, 12.

jotka alkavat rakentua ovat usein hyvin arkipäiväisiä, kadulla kävellessäni edessäni horisonttia kohti kulkevan kanttikivetyksen jatkuva jono särkyä, ja kivet järjestäytyvät uudelleen seinäksi eteeni. Harvoin maalaan näitä asioita suoraan, mutta näissä tilanteissa tunnistan tapani hahmottaa ja jäsentää maailmaa. Tunnen halua käsitellä kolmiulotteista maailmaa kaksiulotteisuuden kautta.

MAALAAMISESTA, EPÄSELVYYDESTÄ JA SEN HYVÄKSYMISESTÄ

Nykytaiteen tutkija Katve-Kaisa Kontturi esittelee väitöskirjassaan,⁸ Barbara Boltin taiteen teos käsitteen pohjalta, käsitteen taiteen tai tässä tapauksessa tarkennettuna *maalauksen työ*.⁹ Kontturi ehdottaa maalauksen työtä käsitteeksi, joka muistuttaisi sekä inhimillisestä että ei-inhimillisestä työstä, joissa kaikki merkitysprosessit ovat erottamattomia. Erityisen tärkeänä ajattelen Kontturin esiin nostamaa ajatusta maalauksen työstä puhumisesta eettisenä kysymyksenä, miten puhuminen tuo työn näkyväksi ja antaa siten arvoa tehdyille työlle. Kontturi huomauttaa myös

8 Kontturi 2012a

9 Kontturi 2012b. Barbara Bolt korostaa käsitteellä taiteen aktiivisuutta, engl. work of art, ei artwork. Bolt, Barbara 2004, 5. Art Beyond Representation: The Power of the Image. London and New York: I. B. Tauris.

maalauksen työ –käsitteen marxilaisesta sävystä; miten se tuo esiin työtä, jonka kulutusyhteiskunta haluaa mitätöidä tai jättää huomiotta.¹⁰

Taiteilijana vastuu oman työskentelyn sanallistamisesta on minulla. Tämä ulkopuolelle näkymätön työ on jotakin, josta vain minä voin kertoa. Yritän avata maalauksen työtä ja tekemistä valmiin työn taustalla, niin kuin itse sen koen. Samalla se on koko prosessin yksityisin ja intiimein osa, jotakin jota haluaa suojella.

*Minulla ei ole määränpäättä. Ainoa tavoitteeni on keskittyminen, kaupungin ja omien ajatusteni jäsentäminen, usko että lopulta kykenen taas piirtämään jotain, mikä kiinnostaa minua riittävästi.*¹¹

Lähdin miettimään *Kuvan Kevät* –työtäni työprossin kautta, halusin keskittyä ensisijaisesti rakentamaan ja tutkimaan omaa suhdettani maalaamiseen. Halusin löytää rauhan ja herkkyyden tekemiseeni. En ajatellut liikaa lopputulosta enkä halunnut asettaa tiettyjä tavoitteita valmiista maalauksista, jotka minun pitäisi saavuttaa. Enemmänkin halusin rakentaa jotakin kestäväää ja pitkäjänteistä. Maalaaminen sai minut haluamaan pitää toisistamme huolen.

10 Kontturi 2012b

11 Hannula 2015, 8.

Ajan ja paikan taju hämärtyy. Sen ainutlaatuisuuden tajuua vasta jälkikäteen. Maalaus pakenee kaikkia sanoja, se on hankalaa ja epämääräistä. Kuitenkin keskustelut alkavat, muka tyhjistä ja päättyvät ties minne. Ei tarvitse turhaan etsiä merkityksiä.¹²

Maalaamisesta puhuminen ei ole helppoa, työskentely on kyseenalaistamista, tasapainoilua epävarmuuden ja hyväksynnän välillä. Samalla työhuoneella tapahtuu maalauksen tärkein ja itselle kiinnostavin vaihe, valmiit maalaukset kuuluvat jo muille kuin minulle ja maalaamisen hetkelle. Jan Kenneth Weckman kirjoittaa maalaamisen epäselvyydestä. Weckmanille maalaaminen on jatkuvaa edestakaisin liikettä empimisen ja paluun välillä. Samalla lukuisten epäselvien asioiden joukosta epäselvyys rajautuu tiettyyn rajalliseen määrään kuvia ja tarinoita, joista valikoituvat ne, jotka näyttävät taiteilijan omana maailmana.¹³

Maalaaminen on jatkuvaa vuoropuhelua, välillä enemmän kamppailua, välillä pohdiskelevaa keskustelua ja ennen kaikkea kuuntelua. Ajattelen itse työskentelyäni usein unena, asiana, josta saan hetkeksi kiinni, kunnes se taas lipuu jonnekin saavuttamattomiin.

---

12 Merkintä työpäiväkirjasta 8.12.2023

13 Weckman 2005, 9–11.

There is nothing that man fears more than the touch of the unknown. He wants to see what is reaching towards him, and to be able to recognize or at least classify it.¹⁴

Epäselvyydessä on jotakin kiehtovaa, jotakin lähes lohdullista, kaiken ei tarvitse olla selvää työtä aloittaessa, usein valmis työkin näyttää häilyvänä, paljastaen itsensä hetkittäin. Maalauksen kanssa nämä lyhyet selvyiden hetket ovat itselleni riittäviä, saan hetkeksi kiinni jostakin ajatuksesta, johon luotan ja jonka avulla epäselvyydestä tulee taas siedettävää ja työskentelyä pystyy taas jatkamaan eteenpäin.

En voisi maalata, ellen hyväksyisi tuntematonta, hyväksyisi sitä, että maalaus elää. Samalla tämä on asia, miksi maalaan, haluan yllätyä, haluan hiljentää ajatukseni, rajoitukseni ja ennakko-odotukseni. Pystyn siihen yhdessä maalaamisen kanssa, maalaus hiljentää itseni. Maalaamisen tuntemattomuudessa on jotakin rauhoittavaa. Maalaaminen on tuntematon, mutta samalla turvallinen, se mahdollistaa tapahtuvaksi paljon enemmän, mihin yksin pystyisin. Runoilija Tongo Eisen-Martin kuvaa runoutta erityiseksi hetkeksi tai paikaksi, jossa paniikki ja kriisi hetkeksi häviävät ja rauhallisuus saa tilaa.¹⁵ Itselleni maalaaminen on tämä paikka, se käskee rauhoittua, hiljentää ajatukseni, kaos järjestäytyy ja voin luottaa siihen, etten ole yksin.

---

14 Canetti 1962, 15.

15 Bunila, Saarinen, Sandell 2023, 91–92.

Deborah Levy käsittelee kirjassaan *Elämisen hinta* kaaosta ja sen merkitystä, miten kaaoksen avulla oppii hahmottamaan, mitä todella haluaa ja mitä ei.¹⁶ Levy kuvailee omaa kirjoittamisprosessiaan hyvin samalla tavalla, miten koen itse maalaamisen. Alussa on kysymys, johon ei osaa vastata, on vain aloitettava työskentely. Työskentelyn edetessä työ alkaa puhua ja näyttää jotakin odottamatonta, vastauksia, joita ei tiennyt tietävänsä. Asiat kirkastuvat ja lopulta hämmästyttävät, mikä on totta. Toinen tärkeä asia, jonka Levy nostaa esiin on kestävyys, täytyy vain jaksaa ja haluta kirjoittaa. Kyetä olemaan yksin omien ajatustensa kanssa.¹⁷ Maalaaminen on lopulta kuitenkin työtä, ei sen mystisempää. On tärkeää tunnistaa sen vaatimukset ja rakentaa työskentely kestäväksi. Tärkeintä on kuitenkin halu maalata, kärsivällisyys työskennellä.

MAALAAJA

on mukava työskennellä jonkun kanssa, joka on tietoinen ja täysin avoin siitä, mitä on tehty viimein ja vihdoinkin kukaan ei ole suuressa roolissa¹⁸

16 Levy 2021a

17 Crum 2019

18 Brunila, Saarinen, Sandell 2023, 94.

Maalatessa olen samaan aikaan joku muu ja samalla eniten itseni. Olen jakautunut kahden maailman välille, toiseen, missä kaikki on mahdollista ja toiseen, missä olen rajoittuneempi. Samanaikaisesti nämä molemmat maailmat ovat yhtä todellisia, kyseessä ei ole kuvitteellinen maailma, johon pakenisin todellisuutta, vaan enemmänkin kaksi erilaista todellisuutta. Nämä eri todellisuudet eivät myöskään ole täysin irrallisia toisistaan, vaan vierailevat toistensa maailmassa. Samalla tavalla minä liukuu maalatessa maalauksen ja itseni välillä.

Juuri vajassa aloin kirjoittaa ensimmäisessä persoonassa, viitata sanalla Minä ihmiseen, joka on lähellä itseäni mutta joka ei silti ole minä.¹⁹

Deborah Levy kirjoittaa teoksessaan *Elämisen hinta* kirjoittajaminästä, miten kirjoitettu minä ei koskaan ole täysin hän itse. Ajattelen, että maalaja ei myöskään ole täysin minä, maalatessa minä, on joku hieman rohkeampi. Maalatessa *minä* on osa jaettua tekijyyttä. En ole yksin maalaja, vaikka olen se, joka ottaa siveltimen käteen, upottaa sen maaliin ja tekee jäljen kankaalle. Jo sillä hetkellä, kun minä alkaa maalata syntyy etäisyys, asiat, jotka lähtevät kehostani eivät ole enää ainoastaan minun, vaan ne materialisoituvat muotoon, jonka jaan maalauksen kanssa.

Alkuperäinen ruotsinkielinen runo Victor von Hellensin runokokoelmassa *något i tiden håller på att ta slut*, 2020.

19 Levy 2021a, 39.

Katve-Kaisa Kontturi on tutkinut nykytaidetta uusmaterialistisista lähtökohdista, Kontturi kuvaa taideprosessia taiteilijan ja materiaalin yhteistyönä. Taiteilija ei tällöin toteuta tietoisia ideoitaan ja hallitse itse täysin prosessia, vaan hän osallistuu prosessiin yhdessä maailman ja materian kanssa.²⁰ Keskeistä uusmaterialistiselle ajattelutavalle on ihmettelevä asenne maailmaa kohtaan, mikään ei ole ennalta määrättyä tai paikoillaan olevaa, on tärkeää olla avoin maailman tarjoamille yllätyksille. Taide ei kuvaa todellisuutta, vaan on osa sitä.²¹

---

20 Kontturi 2012

21 Kontturi 2016

MAISEMA JA TILA

*avaan suuni ja puhallan,
maisema laulaa kuin pajulintu
tai sielu pajukorin sisällä
jokainen ikkuna on ikkuna
vain koska kaiken on mahdollista
helähtää rikki, yhdeksän kertaa
yhdeksän kerta yhdeksän
heijastusta, lasisielut kantavat
aikoja toistensa sisään
punaisessa huoneessa
valkoinen ruusu
mustat koirat
ja jousella ampuvat linnut²²*

Kokemani asiat ja paikat sekoittuvat toisiinsa, rakentavat uudenlaisia yhteyksiä ja merkityksiä, maalaukset ovat aina yhteydessä ympäröivään maailmaan. Jotenkin ne, ympäröivän maailman asiat hakevat uutta muotoa ja järjestystä, rakentuvat ja purkautuvat, yrittäen tulla esiin maalaamisen kautta. Haparoiden käsieni liike luo uusia ulottuvuuksia, maalaa maisemalle uuden koreografian, vapauden tulla nähdyksi.

---

22 Lehikoinen 2024, 58

Taiteilija Silja Rantanen puhui luennollaan²³ puutarhastaan, kuinka maiseman muokkaus ja havainnointi ovat jokapäiväistä ja päättymätöntä. Kuinka näkymät ovat aina omaa näkökenttää laajempia ja kuinka maiseman muokkaus liittyy elimellisesti tilalliseen kiinnostukseen taiteessa. Rantanen kertoi kuinka, lähes neljäkymmenen vuoden puutarhan muokkaamisen jälkeen, hän kokee lopulta sisäistäneen maaston muodot tarpeeksi hyvin, piirtääkseen niitä sekä mallista että muistinvaraisesti. Mietin omaa suhdettani maisemaan, olen kasvanut yhdessä lapsuuden kotini puutahan kanssa, tyhjät hiekkakasat ovat muuttuneet, pensaiksi, kukiksi, puiksi ja kasvimaaksi. Olen kaivanut, istuttanut, kerännyt ja leikannut. Tunnen muokkaamani maan paremmin kuin minkään muun maiseman, mutta en vieläkään luontoa, joka elää omaa elämää kaiken rinnalla. En muista koskaan ajatelleeni puutarhaa, kun maalaan. Olen miettinyt, miksi luonto pysyy poissa maalauksistani, enkä täysin osaa vastata tähän. Kyseessä on ehkä erilainen olemisen tapa, luonto on itselleni läsnä juuri kyseissä paikassa ja haluan säilyttää sen siellä, en siirtää maalauksena kankaalle. Suhde rakennettuun ympäristöön on erilainen, en koe tarvetta tuntea tai olla uskollinen kaupunkimaisemalle. Maalaan sitä, mikä minulle on maisemassa todellista, en välitä kaupungin virallisista pohjakaavoista tai rakenteista, vaan omasta tilallisesta kokemuksestani.

---

23 Rantanen 2024

*Minulla on aina impulssi jakaa jokainen ympäristö pienempiin osiin, nähdä lähekkäin jotakin toisin.*²⁴

Ajattelen vaihtuvien sommitelmien vastaavan paremmin ajatustani maisemasta ja sen liikkeestä kuin yksittäisien maalausteni. Maisema koostuu paloista, hetkistä, joiden näkemistä lävistää se, mitä olemme kokeneet. Maisema ei koskaan ole pysähtynyt, kankaalle talletettu hetki ei ole yritykseni säilyttää jotakin mennyttä, vaan enemmänkin muistuttaa tästä hetkestä, uskalluksesta olla ympäröivässä tilassa ja katsoa. Katsoa myös tilaa, jossa teokset ovat, sillä seinä ei ole vain pinta, jolle teokset on asetettu, se on myös yksi teoksen ulottuvuus. El Lisitski käsitteli jo 1920-luvulla tilan sekä sen ulottuvuuksien merkityksiä. Lisitskille tila ei ollut kuva, se ei ollut jotakin, jonka voi kokea pelkästään katsomalla, tila on jotakin, joka täytyi elää.²⁵

Maurice Merleau-Pontyn mukaan ihmisten kyky ymmärtää tilallisuutta perustuu käsitykseen ihmisestä tilallisina olentoina, ihmisen keho itsessään on tilallinen ja samalla se myös asuttaa tilaa, jossa sijaitsee. Edmund Hussler täydentää Merleau-Pontyn tilakäsitystä liikkeen merkityksellä. Husslerin mukaan vuorovaikutus tilaan syntyy ensisijaisesti kinestesien kautta, vasta liikkumalla pystymme hahmottamaan objektien muotoja ja niiden etäisyyksiä toisiinsa.²⁶

24 Hallikainen 2023, 356.

25 Titmarsh 2017, 24.

26 Parviainen 2007, 43

Filosofi Jaana Parviainen käsittelee tilan teoriaa julkaisussa, *Tila avautuu toiminnaksi* fenomenologiseen tilakäsitykseen pohjaten. Fenomenologiassa tila jaetaan perinteisesti objektiiviseen ja subjektiiviseen tilaan. Objektiivisella tai fyysisellä tilalla tarkoitetaan mitattavissa olevaa tila-avaruutta, joka muodostuu sekä luonnon muovaamista kappaleista että ihmisten rakentamista objekteista. Subjektiivisella tilalla tarkoitetaan kokemuksellista tilaa, jonka Parviainen jakaa vielä havaittuun, aistittavaan sekä sosio-kulttuuriseen tilaan. Fenomenologisen näkemyksen mukaan on mahdotonta koskaan tavoittaa objektiivista tilaa, mutta havaintoa tilasta ei voi myöskään syntyä ilman fyysistä tilaa.²⁷ Kokemuksellinen tila on kehossa muodostuva tila, joka avautuu kehosta käsin eri aistihavaintojen kautta. Tila ei muodostu pelkästään näkemisen kautta, vaan tila avautuu myös kinesteettisenä, haptisena sekä auditiivisena kokemuksena. Kaikki ihmiset kokevat tilan omalla tavallaan, taustansa mukaan.²⁸

MAALAUKSEN RAKENTUMISESTA

*Joku hauras ja hento, melkein hajoava, mutta silti täynnä voimaa.*²⁹

27 Parviainen 2007, 39–43

28 Parviainen 2007, 43–44

29 Merkintä työpäiväkirjasta 31.10.2023

Työni lähti liikkeelle ystävydestä. Olin ajatellut paljon ystävyyttä, miten olin viime vuosina havainnut sen merkityksen uudella tavalla. Miten kanssaopiskelijoista oli tullut ystäviä ja millainen vaikutus sillä oli ollut omaan työskentelyyni. Ilman näitä ystävyysuhteita oma työskentelystäni olisi jäänyt puuttumaan jotakin, se olisi jäänyt yksinäiseksi ääneksi. Samalla, kun uskalsin uppoutua ystävyuteen ja sallia sen tarpeen, uskalsin myös uppoutua maalaamiseen.

Olin aiemmissa töissäni miettinyt kohtaamisia, miten eri materiaalit ja pinnat kohtaavat, miten maalaukset ovat suhteessa toisiinsa. Tältä pohjalta mietin, miten kohtaamiset voisivat syventyä, miten minä ja maalaaminen kohtaamme ja voisiko tästä kohtaamisesta kasvaa ystävyys. Vaikka ajatus ystävydestä pohjasi ihmisten välisyyteen, minulle oli selvää, etten työssäni käsittelisi ystävyyttä tästä näkökulmasta, ihmisuus on jo itseni kautta aina läsnä maalauksissa ja se riittää minulle. En myöskään halunnut liikaa miettiä, miten abstraktit maalaukset tulisivat kuvaamaan ystävyyttä, jos saisin ystävyuden tekemiseen se riittäisi, merkityssuhde syntyisi siitä. Yritin luottaa siihen, mikä on tärkeää ja kiinnostavaa itselleni, riittäisi. Oma sisäinen motivaatio veisi työtä eteenpäin, keskityin maalaamiseen ja kaikki muu seuraisi.

Työskennellessä toimin parhaiten, kun annan materiaalin ja kehoni ohjata työskentelyä. Tehdessä yritän välttää liikaa ajattelua, sillä se johtaa itseni

rajoittamiseen, alan sensuroida jokaista elettä, kyseenalaistaa niiden riittävyttä. Jälki ei ole irrallista kokemuksesta, se miltä maalatessa tuntuu, näkyy myös kankaalla.

Pienten eleiden tärkeys, herkäät vähän utuiset värit. Jatkuvaa taistelua sen kanssa, että vaikka en olisi niin suurieleinen ja näkyvästi voimakas, se ei tarkoita, etteikö tämä olisi tärkeää.³⁰

Aloitin maalamalla useita kymmeniä 15 x 20 cm ja 23 x 28 cm kokoisia maalauksia öljyllä ja temperalla. Maalasin useita kerroksia, ensin runsaammin, enemmän kuvioita ja värejä ja lopulta peitin ne. Maalaamisen edetessä huomasin koko ajan karsivani, en kaivannutkaan niin paljon, pienet eleet riittivät. Deborah Levy kirjoittaa kirjassaan *Mitä en halua tietää*, kuinka tullakseen kirjailijaksi oli opeteltava keskeyttämään, opeteltava puhumaan yhä äänekkäämmin ja lopulta opeteltava puhumaan omalla äänellä, joka ei ole olenkaan kova.³¹

Maalaan montaa maalausta samanaikaisesti. Etten kiirehtisi, tekisi hätäisiä ratkaisuja. Usein maalaan kuitenkin hyvin nopeasti, kunhan olen ensin miettinyt asiaa tarpeeksi kauan. Usein vaatii itsehillintää uskaltaa lopettaa maalaaminen, tuntuu, ettei se niin nopeasti voi olla valmis, vaikka olen saattanut ajatella maalausta viikkoja tai kuukausiakin ennen varsinaista

30 Merkintä työpäiväkirjasta 28.11.2023

31 Levy 2021b

maalausvaihetta. Ajattelulla tarkoitan tässä kävelyä tai muuta maalaamiseen johtavaa tapaa olla, en niinkään analyttistä ajattelua tulevasta. Tarvitsen toisen maalauksen jatkaakseni maalaamista ja samalla saaden etäisyyttä ensimmäiseen maalaukseen. Usein pienen etäisyyden jälkeen en koe enää tarvetta jatkaa maalausta, mutta ilman tätä en olisi uskonut, että maalaus voi olla valmis.

Ajattelin Mary Helmannin maalausta *Horizon*,³² miten kaksi värialueetta kertovat niin paljon. Miten haluaisin maalauksieni uskaltavan vain sanoa, tässä minä nyt olen. Olen yksinkertaisia geometrisia muotoja, käsityötä, olen väriä kankaalla. Uskalla katsoa minua, luottaa siihen, mitä näet, se riittää. Ajattelin Jockum Nordströmin näyttelyä *Inget papper, inga mynt*,³³ Liljevalchs taidemuseossa Tukholmassa. Olin kamppailut oman kädenjäljen näkyvyyden ja hävittämisen tasapainon kanssa. Ymmärsin, kuinka tärkeä kädenjälki oli, en halunnut piilottaa sitä. Näyttely muistutti ilosta, kuinka haluan sen olevan läsnä töissäni. Miten arkiset ja tavalliset asiat ja materiaalit ovat kaikista merkityksellisimpiä. Nordströmin työt palauttivat mieleeni lapsuuden paperinuket, niiden litteyden, kuinka vaatteilla oli vain yksi väritetty puoli ja kuinka tämä kiehtoi minua jo lapsena. Edelleen huomaan litteyden tai pinnan ja

32 Mary Heilmann *Horizon* 1991, öljy kankaalle, 130 x 130 cm

33 Jockum Nordström, *Inget papper, inga mynt* 27.1.2023–14.5.2023, Liljevalchs, Tukholma

niiden näennäisen yksinkertaisuuden ja asioiden eri puolien sekä niiden näkymisen kiinnostavan minua eniten.

Näin Piero della Francescan *The Nativity*³⁴ maalauksen Lontoossa syksyllä 2023 ja maalaus palasi aina tasaisesti mieleeni tehdessäni Kuvan Kevät teostani. Mietin sommitelmaa, värejä ja mietin katosta, jonka puinen katto yksinkertaisuudessaan vie huomioni.

SOMMITELMASTA

Harvoin mietin omassa työssäni yksittäistä maalausta, mitä tai mikä se on, vaan kokonaisuutta, miten sommitella asiat, että ne yhdessä muodostavat jotakin. Samalla katsoessani valmista kokonaisuutta huomaan, että oma suhteeni sen yksittäisiä osia kohtaan on hyvin vaihteleva. Osaan maalauksista olen kiintynyt yksilöinä ja osa taas on minulle merkityksellinen ainoastaan osana kokonaisuutta. Eikä sillä ole oikeastaan merkitystä, eivät maalaukset, mihin en tunne samanlaista vetoa, ole sen vähempiarvoisia, kyse on joukosta, jossa jokainen osa on merkityksellinen.

---

34 Piero della Francesca *The Nativity* 1470-75, öljy poppelille. 124.4 cm × 122.6 cm

*Tietyllä teolla tai esineellä ei ole itsessään merkitystä on vain niiden tavalla yhdistyä muihin esineisiin ja käytäntöihin – ja sillä, kuinka liitymme itse tähän kiertoon. Voimme antaa uuden hahmon mille tahansa, mitä teemme, ja mihin tahansa koskemme, jos kytkemme sen muihin käytäntöihin, tiloihin ja tovereihin.*³⁵

Olin kuvitellut maalauksien muodostuvan helposti kokonaisuudeksi, kunhan vain maalaisin tarpeeksi yksittäisiä maalauksia, ikään kuin rakennusmateriaaliksi, ne tulisivat kyllä yhdistymään kokonaisuudeksi. Olin ajatellut töitani tietynlaisina sommitelmina, joissa jokaisella maalauksella on oma roolinsa. Eri osien kokoontuessa yhteen, ne muodostavat hetkeksi yhteisen sommitelman, jolloin jokaisen osan varsinainen voima paljastuu. Sommitelma on Deleuze'n ja Guattarin filosofinen käsite, se on muuttuva liittouma, sekoitus erilaisia kerrostumia, tapahtumia ja olioita. Sommitelmaan kuuluu samaan aikaan sekä sisältö että ilmaisu. Sisältö käsittää ruumiit, kappaleet ja asiat ja ilmaisu pitää sisällään tunteet, ajatukset ja sanat. Millään sommitelman yksittäisellä osalla ei ole valtaa määrittää ryhmän toimintaa yksin, vaan ryhmällä kokonaisuutena on sommitelman toimijuus. Sommitelman osat muuttuvat sommitelman eläessä, sama osa näyttäytyy eri sommitelmissa aina uudella tavalla.³⁶

---

35 Anonyymi 2016

36 Purokuru 2023

MAALAUUS ASETTUU TILAAN

Kokonaisuuden kasaamisesta muodostui lopulta työskentelyn hankalin vaihe. Oli huomattavasti vaikeampaa löytää kokonaisuus, joka olisi samaan aikaan sopivassa tasapainossa, jossa olisi tarpeeksi jännitettä ja samalla niin, etteivät yksittäiset osat veisi liikaa huomiota. Pystysuuntainen seinä muodostui haastavammaksi, mitä olin ajatellut. Tila tuntui ahtaalta ja olisinkin halunnut ripotella maalauksia sinne tänne, antaa yksittäisille osille enemmän tilaa. Osaksi tämä vaikeus syntyi oman suhteeni muuttumisesta maalauksiani kohtaan. Aloin kaivata itsenäisiä maalauksia ja samalla aloin myös luottaa maalauksiini yksilöinä. Halusin abstraktien maalausten lisäksi jotakin figuratiivisempaa, en vastakohdaksi, vaan rinnalle.

Ajattelen aina ulkotiloja, ulkoseiniä, katuja, rännejä, kattoja, halusin teokseeni nyt jotakin myös sisäpuolelta. Ulkotiloissa huomioni kiinnittyy yksinkertaisiin, minimalistisiin rakenteisiin, mutta sisätilat haluan runsaina, täynnä väriä ja koristeita. Sisätilat, mihin aina palaan mielessäni, saavat minut otteeseensa kokonaisvaltaisella runsaudella, Giotton Arena-kappelin freskot, Enni Idin taiteilijakoti tai saaristolaiskirkkojen seinämaalaukset ja puuveistokset, ne ovat kaikkialla. Oman sisätilani runsauden rakensin paloista. Jos kokonaisteokseni koostui yksittäisistä maalauksista, irtonaisista paloista, kupolimaalauksen maalasin pienistä värialueiden paloista rakentuen,

jossa tausta ja muoto sekoittuivat. Rakensin kokonaisteosta myös värin kautta. Tein maalauksista useita eri versioita, säätäen värejä ja etsien oikeanlaista värikokonaisuutta. Väri on itselleni maalauksen ydintä, väri ei symbolisoi minulle mitään, väri on.

Olin maalannut temperalla työhuoneeni seinään erilaisia jälkiä. Kermanvalkoinen jälki tuntui hohtavan valoa, olevan heijastuma jostakin muualta. Suoraan seinään maalatuilla jäljillä halusin tuoda teokseen yhden syvyystason lisää. Maalaus on aina objekti tilassa. Oma tapani käsitellä tilallisuutta ei tapahdu maalauksen sisällä, vaan itse tilassa, halusin pienillä muutoksilla viedä ajatukset myös tilan syvyyteen, siihen ettei maalaus rajaudu vain kankaalle. Minulla oli ollut koko ajan ajatus, että jokin maalauksista olisi jollakin tapaa irti seinästä. Näyttelyn kuraattori Tuomo Rainio ehdotti minulle ovea, mitä jos maalaukset irtautuisivat seinästä kuin avautuva ovi. Ajatus ovesta tuntui heti omalta, näin kokonaisuus säilyttäisi tietynlaisen kaksiulotteisuuden, irtautuvat maalaukset pysyisivät pintana, mutta toisivat pienen perspektiivisen vinoutuman ja näyttäisivät vilauksen myös maalauksen toisesta puolesta.

Maalaus rakentui tilaan ja asettui sommitelmaksi *Kuvan Kevät* –näyttelyn ajaksi. Seuraavaan näyttelyyn tai tilaan maalaukset asettuvat jollakin toisella tavalla, osa maalauksista ei ole enää mukana ja uusia maalauksia voi olla lisänä. Teos ei ole enää sama. Installaatioissa vain kokonaisuudella on nimi, mutta

yksittäisten maalausten päätyessä muiden omistukseen koen halua nimetä ne. Haluan nimellä antaa maalaukselle itsenäisyyden, olla jotakin muuta kuin osa joukkoa. Samalla nimi on myös muisto itselleni, jostakin joka oli osa meitä.

YSTÄVYYDESTÄ

*Friendship is so tightly linked to the definition of philosophy that it can be said that without it, philosophy would not be possible.*³⁷

Mikael Brunila kirjoittaa *Kuulemme toisillemme – kirjeitä ja kirjoituksia ystävyiden politiikasta* kirjassa, kuinka ystävän tapa kulkea ja olla tässä maailmassa on meille samaistuttava. Kohdatessamme ystävän, kohtaamme myös maailman yhdessä.³⁸ ”...ystävämme on joku, jonka voima kasvaa yhdessä oman voimamme kanssa jonkin yhteisen kokemuksen, ymmärryksen tai päätöksen vuoksi.”³⁹

37 Agamben 2009, 25.

38 Brunila, Saarinen, Sandell 2023, 5.

39 Brunila, Saarinen, Sandell 2023, 5.
Käännetty englanninkielisestä versiosta
Tiqqun 2010, Introduction to Civil War. MIT
Press. Alkuperäinen ranskankielinen versio on
julkaistu Tiqqun-lehdessä 2001 ja kirjana 2006.

Kohdatessani maalaamisen ensimmäistä kertaa monien vuosien jälkeen, ensimmäistä kertaa aikuisena, tiesin kohdanneeni ystävän. En tosin uskonut sitä muutamaan vuoteen, mutta tunnistin, että siinä oli kyse olemassaolon tavasta, jonka me jaoimme. Tunnistamme ystävämme heidän ainutlaatuisuudestaan⁴⁰ ja maalaaminen näyttäytyi minulle hyvin ainutlaatuisena. Maalaamisen kautta olen löytänyt yhteisön, joka ei rajoita tai rajoitu pelkästään tiettyyn välineeseen tai elämänalueeseen.

Giorgio Agamben kirjoittaa esseessään *The Friend*, miten ystävyys ei ole aina kohteliasta tai lempeää. Itse asiassa päinvastoin, ystävän kanssa emme säästele sanojamme tai itseämme, olemme toisinaan säälimättömiä toisiamme kohtaan, kuten rakkaudessa ja filosofiassa. Ystävyys on kykyä sanoa kaiken.⁴¹ Agamben mukaan ystävyiden kokeminen ei ole jonkin tietyn asian jakamista, vaan ystävyudessa on kyse itsemme jakamisesta. Agamben kuvaa ystävyudessa tapahtuvaa identiteettien lähes huomaamatonta vähenemistä tai sekoittumista ystävyiden hienoimpana lahjana. Ystävyudessa ystävä näyttää toisen itsensä, itseni toisena ja toisen kaltaiseni kanssa.⁴²

40 Tiqqun 2010, 11.

41 Agamben 2009.

42 Agamben & de la Durantaye 2012.

Isabelle Graw käsittelee ystävyyttä taidemaailmassa kirjassaan *On the Benefits of Friendship*.⁴³ Graw'lle ystävyys on eksistentiaalinen välttämättömyys, jotakin jonka avulla voimme elää täysin. Graw'n mukaan ystävyys osoittaa sen, kuinka suhtaudumme muihin ja kuinka olemme riippuvaisia toisistamme. Aristoteleen mukaan ystävyys jakautuu hyötyyn perustuviin ystävyyssuhteisiin sekä todelliseen ystävyyteen. Hyötysuhteelle rakentuvan ystävyuden tarkoitus ei ole olla kestävä, vaan hyödyttää yhtä tai molempia ystävyuden osapuolia. Tällaisessa ystävyudessa tavoitteena on aina saada jotakin vastineeksi ajastaan, kun taas todellinen ystävyys perustuu toisen arvostamiselle, sellaisena kuin hän on. Graw ei tee yhtä tiukkaa jakoa näiden ystävyyssuhteiden välille, vaan hän tutkii kirjassaan, kuinka ystävyyteen voi mahtua sekä aitoja tunteita että toisista vastavuoroisesti hyötymistä.⁴⁴ Itse ajattelen hyötyneeni monesta ystävyyssuhteestani, mutta ystävyudessa hyöty tulee aidon toisesta välittämisen seurauksena, ilman ennako-odotuksia tai vaatimuksia. Sana ystävyys sisältää itsessään aina välittämisen, hyötyyn tähtäävä suhde ei ole itselleni ystävyyttä, vaikka hyötyminen olisi molempien osapuolten tavoitteena.

---

43 Graw 2023

44 Graw 2023, 11–12.

*Jos emme kuulu itsellemme vaan toisillemme, voimme ainoastaan kasvaa toistemme kautta, vastavuoroisten suhteiden ja niiden pienien ja suurien systeemien kautta, joihin kuulumme.*⁴⁵

Kuulemme toisillemme –kirjeitä ja kirjoituksia ystävyuden politiikasta Brunila, Saarinen ja Sandell esittävät vaihtoehtoisia tapoja, miten käsitellä yhteiskuntaan vaikuttavia teemoja tavalla, joka tuo keskusteluun henkilökohtaisuuden, mutta pyrkii samalla haastamaan länsimaisen yhteiskunnan yksilökeskeisyyden. Maalaamisessa on itselleni kyse samalla aikaa henkilökohtaisesta ja yksilökeskeisyydestä vapautumisesta, itsekontrollista irtautumisesta ja halusta kuulua toisillemme sekä samalla olla osa yhteiskuntaa. Maalaaminen ei ole vastaus, vaan keskustelu, keskustelu, jossa emme aina ole samaa mieltä, mutta toimimme silti yhdessä. Maalaaminen on ystävyyttä, tapa katsoa maailmaa yhdessä.

---

45 Brunila, Saarinen, Sandell 2023, 159.

Kiitos ystävydestä

LÄHDELUETTELO

Agamben, Giorgio 2009. *What is an apparatus? and other essays*. Kääntänyt David Kishik ja Stefan Padatella. Stanford, CA: Stanford University Press

Agamben, Giorgio & de la Durantaye, Leland 2012. Friendship and Philosophy: An interview with Giorgio Agamben. A shared sensation. *Cabinet Magazine* issue 45. https://www.cabinetmagazine.org/issues/45/durantaye_agamben.php Viitattu 27.8.2024

Anonyymi 2014. *Kuinka tuli sytytetään*

Brunila, Mikael; Saarinen, Vilja; ja Sandell, Valter 2023. *Kuulumme toisillemme –kirjeitä ja kirjoituksia ystävyyden politiikasta*. Helsinki: Khaos Publishing

Canetti, Elias 1962. *Crowds and Power*. Kääntänyt Carol Stewart. New York: The Viking Press

Crum, Maddie 2012. On asking yourself interesting questions. *The Creative Independent*. <https://thecreativeindependent.com/people/writer-deborah-levy-on-asking-yourself-interesting-questions/> Viitattu 26.9.2024

Hallikainen, Niko 2023. *Suuri Märkä Salaisuus*. Helsinki: Otava

Hannula, Mika 2015. *Maalauksesta – esseitä ja keskusteluja*. Helsinki: Parvs publishing

Kontturi, Katve-Kaisa. 2012a. *Following the Flows of Process: A New Materialist Account of Contemporary Art*. Turun yliopiston julkaisuja.

Kontturi, Katve-Kaisa. 2012b. Uusmaterialistista nykytaiteen tutkimusta. *Tahiti 2* (2). <https://tahiti.journal.fi/article/view/85438> Viitattu 24.8.2024

Kontturi, Katve-Kaisa. 2016. Molekulaarinen taidehistoria. Kolme teesiä. Teoksessa *Toisin sanoin Taiteentutkimusta representaation jälkeen*. Toim. Ilona Hongisto & Kaisa Kurikka. Turku: Eetos, 235-260

Krohn, Leena 2021. *Mitä en koskaan oppinut*. Helsinki: Teos

Mishler, Peter 2021. "Creating Lines in Response." An Interview with Poet Tongo Eisen-Martin. *Literary Hub*. <https://lithub.com/creating-lines-in-response-an-interview-with-poet-tongo-eisen-martin/> Viitattu 15.9.2024

Lehikoinen, Tiina 2024. *Mutta Armo on kukka joka laulaa*. Helsinki: Poesia

Levy, Deborah 2021a. *Elämisen hinta*. Suomentanut Pauliina Vanhatalo. Helsinki: S&S

Levy, Deborah 2021b. *Mitä en halua tietää*. Suomentanut Pauliina Vanhatalo. Helsinki: S&S

Parviainen Jaana 2007. Tila avautuu toiminnaksi: leikkipuistoista tietokonepeleihin. Teoksessa *Taide ja liike*. Toim. Olli Mäkinen & Tiina Mäntymaa. Vaasan yliopiston julkaisuja. 39–58

Purokuru, Pontus 2023. *Selitä mulle* –podcast. Sommitelma, julkaistu 23.4.2023. <https://selitamulle.podbean.com/e/sommitelma/> Viitattu 26.9.2024

Rantanen, Silja 2024. Luento 8.3.2024 *Sommittelun merkitys omassa taiteessani*. Kuvataideakatemia

KUVALUETTELO

1–2, 4–13 *Ja hetkinä sataa maisema*, Kuvan Kevät 2024. Sivut 6–7, 9, 13–15, 17–21, 23, 25, 27–29 Kuvaaja: Anna Jaatinen

3 *Ja hetkinä sataa maisema*, Kuvan Kevät 2024. Sivu 11 Kuvaaja: Petri Summanen

14 Ripustuskuva. Sivu 66. Kuvaaja: Lotta Pasila

